

Just a l'anterior número de primavera d'Es Busqueret dedicàvem unes planes a la Reserva Biològica de la Trapa, orgullosos d'un espai natural que començava a mostrar-se esplendorós després de l'incendi de 1994.

Des d'ençà han estat milers els voluntaris que han pujat pels seus costers plens de pinotells, mates i xiprells, que han anat alerta a trepitjar les orquídiades que creixien irreverents al costat del camí, que han guaitat bocabadats a la balconada sobre Sa Dragonera, que han construït desenes de caps de nius entre rialles, que han observat, any rere any, el pas d'aucells migrants per aquest petit oasi de la Serra, que han fet tancats, que han tingut cura dels arbres fruiters, han reparat marges caiguts, han cuidat de les abelles que polinitzaven la vida botànica de la finca i que ja oferien una bona collita de mel. Mel de la Trapa, quin goig.

Però La Trapa se'ns ha cremat!

A hores d'ara podem pensar que res d'això queda, fora dels records que hem reviscut tots els que estimam La Trapa al mateix temps que les flames consumien la realitat. Però, sí. A l'hora que les flames cremaven els pins s'obrien les pinyes alliberant les llavors d'una nova vida. Al mateix temps que la ferida se feia més intensa i dolorosa al nostres cors, aquest s'obria per alliberar onades de solidaritat. La natura ens mostra el camí. La mort duu implícita també la vida i la renaixença.

Més de 3.000 voluntaris a l'hora de tancar aquest editorial, col·lapse de les línies de comunicació del GOB, nous socis, xarxes socials en ebullició a cada comunicat, entitats oferint el seu suport moral i econòmic, planificació d'actes, concerts, missatges d'ànim i suport,... Una explosió de vida sorgeix de dintre les flames que han cremat La Trapa, una llavor que espera que milers de voluntaris l'ajudin a germinar i fer créixer de bell nou per mostrar-se esplendorosa per a goig de tots aquells que l'estimen.

Nous projectes de la Societat Ornitològica de Menorca (SOM)

Per Xavi Méndez

La Societat Ornitològica de Menorca (SOM) va néixer ara fa ja més de deu anys amb diversos objectius: reunir tots els esforços que es feien a l'illa en l'àmbit ornitològic, donar continuïtat als estudis que s'elaboraven fins aleshores, promoure nous projectes d'estudi de l'avifauna menorquina i ajudar a totes les persones que s'iniciaven en el món de l'ornitologia, sense deixar de banda l'aspecte divulgatiu i formatiu.

Ara fa ja quatre anys, vàrem iniciar una sèrie d'estudis bianuals destinats a conèixer millor les poblacions nidificants d'algunes espècies d'ocells poc estudiades fins llavors. La idea inicial era estudiar cada dos anys la distribució i l'abundància d'una espècie de les moltes que nidifiquen a l'illa i de les quals es disposa de poca o

Nius de vinyolita *Delichon Urbicum* al municipi de Ferreries, principal colònia de l'illa.

Vinyolites *Delichon urbicum* arreplegant fang al torrent d'Algendar, a prop de la colònia de Cala Galdana.

cap informació. Aquest nou projecte naixia amb la intenció, per una banda, de cobrir un objectiu científic i, alhora, de fer-ne partícip el major nombre de persones possible.

Durant els deu anys d'existència de la SOM s'havien fet molts de projectes d'estudi, però molt pocs als quals ajudessin un nombre important de persones, a excepció de l'Atles dels Ocells a Menorca a l'Hivern, i menys encara estudis en què poguessin col·laborar persones que s'iniciaven en el món de l'ornitologia. En aquest sentit, la SOM volia cercar una forma en què tots els membres, socis i simpatitzants de l'entitat participessin conjuntament en un mateix projecte d'àmbit insular, mirant de crear un vincle d'unió, d'enllaç o d'iniciació al món de l'ornitologia per mitjà de l'entitat. Amb aquesta idea i, amb els objectius ben clars, va començar l'any 2010 el projecte Delichon i al cap de dos anys, l'any 2012, es va iniciar el projecte Merops.

Projecte Delichon 2011-2012

L'any 2010 va néixer el primer projecte d'estudi, el projecte vinyolita. Com el seu nom indica, la primera espècie seleccionada va ser la vinyolita *Delichon urbicum*, també coneguda com a cabot a la balear major o com a oronella de cul blanc a Eivissa. Això va obeir a la necessitat de començar amb una espècie bona de censar, de detectar i d'identificar, mirant així d'implicar-hi el major nombre de persones possible. També va influir en aquesta elecció el fet que disposéssim de censos de

l'espècie fets per la comissió d'ornitologia del GOB Menorca als anys 1999, 2000 i 2001, els quals ens possibilitaven una comparació i valoració de la tendència, atesa la similitud metodològica. Els objectius principals que ens vam marcar van ser detectar totes les colònies existents a l'illa i censar-ne la població nidificant.

Així doncs, es va elaborar una metodologia senzilla però concisa on s'explicava el mètode de cens, les dates, les zones a censar i les dades de camp a prendre. La participació va ser un èxit, atès que 16 persones van col·laborar en aquest projecte cobrint totes les zones inicialment previstes. A diferència dels censos anteriors (1999, 2000 i 2001), també es va realitzar a les urbanitzacions de la costa, amb uns resultats molt interessants.

En finalitzar els dos anys, el període inicialment fixat, es van publicar els resultats a l'Anuari ornitològic de les Balears (Méndez, 2011). La valoració d'aquest primer projecte tant per part de la SOM com dels col·laboradors va ser molt positiva, tant, que es va decidir continuar els censos. Aquest ja és el quart any consecutiu, i fins hi tot hem anat un poc més enllà. Ens havíem assabentat que l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) estava fent censos similars a Catalunya, treballant també la vessant del voluntariat. Per aquesta raó havien creat el web <http://www.orenetes.cat>, on tots els participants bolcaven la seva informació, que podia ser consultada per tothom que vulgués; aquest fet convertia el projecte en més complert i engrescador per als participants. Així doncs,

CENS DE VINJOLITA, *Delichon urbicum*

Nom: _____

Localitat: _____

Telèfon / e-mail: _____

1 – indicar la situació de la colònia, carrer i número de la localitat, nom de la casa o possessió, nom del penyal, etc. S'ha d'emprar una fitxa per cada colònia de vinyolites. Si a una mateixa casa hi ha més d'una colònia cal diferenciar una de l'altra. Un niu aïllat se tractarà com si fos una colònia.

2 – indicar l'alçada en metres en que es troba la colònia

3 – indicar l'orientació cap on està dirigida la colònia (nord, sud, est...)

4 – indicar en aquest punt el tipus de suport de la colònia (volada o ala de la façana, finestra, pati...)

5 – antiguitat de l'edifici segons aquest codi: A (mes de 100 anys), B (entre 50 i 100 anys), C (entre 10 i 50 anys) i D (menys de 10 anys)

Ubicació niu ¹	Nombre nius			Altura ²	Data	Orientació niu ³	Lloc colònia ⁴	Antiguitat ⁵	OBSERVACIONS
	ocupats	No ocupats	destruïts						
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									

Fitxa del cens de vinyolita

Abellerol *Merops apiaster* a la colònia de Tramuntana (Es Mercadal).

Antiga zona de cria d'abellerol *Merops apiaster* a la colònia de la Vall (Ciutadella de Menorca).

l'any 2012 la SOM va entrar a col·laborar amb l'ICO, passant també les dades pròpies de Menorca al web, amb l'objectiu d'arribar a més gent i de crear un vincle més fort entre els col·laboradors i el projecte.

Actualment, seguim realitzant el cens a tota l'illa i, com ja hem dit, aquest n'és el quart any consecutiu. S'ha de dir que aquesta continuïtat ve donada per iniciativa pròpia dels participants, molts dels quals són novells en aquest tipus d'estudi.

Projecte Merops 2012-2013

Al 2012 vam començar amb la segona espècie, l'abellerol *Merops apiaster*. Aquesta és segurament una de les espècies més belles de totes les que crien a les illes, i això proporciona un atractiu més per als col·laboradors. La fàcil detecció pel seu

cant característic, la difícil confusió visual i la cria en colònies eren característiques que facilitaven la participació d'un nombre elevat de persones. El fet que a Menorca es disposés de poca informació sobre la seva situació, l'estat de les colònies de cria o el nombre de parelles, sumat a la situació delicada a la resta d'illes de l'arxipèlag, avalava també l'elecció d'aquesta espècie. Així doncs, es va tornar a elaborar una metodologia senzilla per poder dur a terme el cens, identificant inicialment totes les possibles zones de cria a l'illa. Els objectius principals del projecte eren els mateixos que amb la vinyolita: distribució de l'espècie a l'illa i estima del nombre de parelles reproductores.

Al primer any, 2012, es van visitar totes les zones amb hàbitats propicis per a la nidificació de l'espècie, repartint-les entre els 18 col·laboradors del projecte, quatre d'ells fillets d'entre 8 i 11 anys. Moltes de les persones participants eren novells en aquest tipus de cens, per la

qual cosa es van formar grups on hi havia persones amb més experiència i d'altres amb menys, però amb molta il·lusió i ganes d'aprendre.

Enguany, 2013, està finalitzant el segon i darrer any d'estudi, tornant a censar i prospectar totes les zones identificades al primer any. Amb tota la informació que puguem recollir es pretén elaborar un mapa amb les colònies d'abellerol de l'illa, identificant també totes aquelles que han deixat de ser utilitzades segons la informació pretèrita de què disposem i el nombre aproximat de parelles nidificants a l'illa. Un cop finalitzat aquest segon any, s'elaborarà una memòria amb els resultats, la qual es podrà consultar a la web de l'entitat www.menorcasonet.net. Els resultats també apareixeran en forma d'article a l'Anuari Ornitològic de les Balears. A l'igual que al projecte Delichon, i, com no podia ser d'altra manera, s'ha d'agrair molt la col·laboració desinteressada de moltes persones, i valorar molt positivament aquesta segona experiència.

Els propers anys, les properes espècies

El 2014 es té previst començar amb una tercera espècie. Hi ha moltes candidates i algunes ja sonen com a possibles eleccions: la mèrlera blava (*Monticola solitarius*), el puput (*Upupa epops*), l'oronella (*Hirundo rustica*), el xòric (*Falco tinnunculus*), el passa-rius petit (*Charadrius alexandrinus*), o el sibil·lí (*Burhinus oedicnemus*).

Des de la SOM veiem que, amb aquest tipus de projectes, contribuïm al coneixement ornitològic de l'illa i, a la vegada, estem facilitant l'apropament a l'entitat de persones amants de les aus i de la natura en general, que d'altra manera els costava més participar en les activitats de l'entitat. En aquest sentit estem preparant per aquesta tardor, amb la col·laboració de l'ajuntament de Maó, el primer curs d'ornitologia que realitza l'entitat. Un dels temes clau d'aquest curs serà la presentació de les diferents metodologies que utilitzem en els estudis col·lectius, com ara el cens d'aus aquàtiques, el cens de dormidors d'ardeïds, els cens de vinyolites, el programa SOCme...

Des de la SOM volem convidar a totes aquelles persones que visitin l'illa durant el període estival a col·laborar en aquests projectes, ja sigui participant en els censos o enviant informació d'observacions fetes durant la seva estada.

Per més informació, podeu visitar el web www.menorcasonet.net o contactar-nos a informacio.som@gmail.com. •